

відновлюється не тільки мовлення, а й створюються реальні умови для соціальної адаптації та самореалізації особистості.

Таким чином, педагогіка потребує впровадження нових технологій навчання, урахуваючи особливості стану здоров'я дітей. Необхідно обмінюватися досвідом, визначати складності в рамках даної проблеми, досягаючи взаєморозуміння, спільних поглядів на проблему, єдиної позиції та дій закладів медицини й освіти.

Література:

1. Беседин А. А. «Дисфункциональная семья как фактор девиантного поведения несовершеннолетних». Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата социологических наук. – Х., 2002. – С. 18.
2. Г. Доман «Как научить ребенка читать». – М. : «Аквариум», 1996. – С. 199-232.

Литвиненко Н. І.*

ОРГАНІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМ ПРОСТОРОМ «ШКОЛИ ЖИТТЄТВОРЧОСТІ»

У статті висвітлено теоретично-методичні аспекти управління загальноосвітнім навчальним закладом, діяльність якого спрямована на формування в учнів внутрішньої потреби самопізнання, саморозвитку, самореалізації. Окреслено модель школи життєтворчості.

Нині у зв'язку з реформуванням в Україні освітньої галузі загострюється необхідність осмислення нової мети й завдань загальної середньої освіти. Сучасна українська школа покликана формувати особистість, здатну до саморозвитку, відповідальну, самостійну, спроможну реалізувати життєве призначення через свідомий власний вибір, тому її випускник має бути готовим до успішного оволодіння професійними знаннями та соціальної інтеграції, що неможливо без розвитку життєво необхідних компетентностей та мотивації до життєтворчості.

Про актуальність означеної проблеми свідчать праці Є. Голобородько, І. Єрмакова, І. Зязюна, Л. Сохань, у яких розкрито філософські та прикладні аспекти життєтворчості та життєдайності, окреслено модель середовища життєтворчості як засобу розвитку в учнів

* © Литвиненко Н. І.

ІННОВАЦІЯ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

моральних якостей, соціально значущих цінностей, розкриття творчих потенцій особистості. Незважаючи на підвищений науковий інтерес до цієї проблематики ще недостатньо праць, у яких розглядаються аспекти управління школою життєтворчості.

Метою нашої статті є розгляд теоретично-методичні аспекти управління загальноосвітнім навчальним закладом, діяльність якого спрямована на формування в учнів внутрішньої потреби самопізнання, саморозвитку, самореалізації, а також виклад моделі школи життєтворчості як експериментального майданчика.

Досліджуючи педагогіку життєтворчості, І. Єрмаков зауважує, що нині, як ніколи, гостро стоїть завдання осмислення й пізнання нових педагогічних реалій, оволодіння новою філософією освіти [2]. На його думку, проявами здатності до життєтворчості є мистецтво жити, ефективно виконувати свої життєві й соціальні ролі, реалізовувати творчий і духовний потенціал, воля до життя. Саме на цій ідеї й формується нова педагогіка – педагогіка життєтворчості, у центрі якої постає дитина з її радощами й болями, злетами й драмами, інтересами, потребами, мріями й планами на майбутнє, з її напруженим екзистенційним духовним світом [1]. На основі аналізу концептуальних і теоретичних аспектів педагогіки життєтворчості особистості, а також результатів проведених соціологічних досліджень нами розроблено експериментальну модель школи життєтворчості. Схарактеризуємо її особливості та розглянемо механізми управління нею.

Освітня діяльність школи життєтворчості спрямована на становлення соціально зрілої особистості через гуманізацію відносин між учнями та педагогами, школою та родиною [5]. Цьому сприяє створення поліфункціональної, мобільної системи організації навчально-виховного процесу та здійснення управління загальноосвітнім навчальним закладом на основі принципів плановості, циклічності, наступності, нормування, оптимізації та наукової організації, психологічного забезпечення, перспективності, прогнозування, стимулювання та розвитку. Це забезпечується завдяки інтеграції в моделі школи життєтворчості вертикальних і горизонтальних зв'язків управління.

Вертикальні зв'язки підтримуються функціонально від

ІННОВАЦІЯ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

директора, його заступників до педагогів та учнів. Директор забезпечує організаційно-правові умови діяльності закладу, що дає змогу заступникам діяти в правовому колі, виконуючи стратегічні завдання. Вони ж, у свою чергу, створюють умови реалізації стратегії розвитку школи життєтворчості для вчителів, що є умовою ефективної організації самоврядування та самореалізації кожного учасника навчально-виховного процесу.

Горизонтальні зв'язки управління базуються на п'яти підсистемах: управлінській, методичній, навчальній, виховній, господарчій. Мета управлінської підсистеми полягає в забезпеченні оптимального функціонування школи життєтворчості як цілісної системи через створення належних умов функціонування всіх інших підсистем.

Учасниками управлінської підсистеми є керівник закладу, заступники, педагогічна рада, органи самоврядування. Ця підсистема несе відповідальність за розроблення концепції та стратегії розвитку закладу та реалізацію ідеї рівного доступу до здобуття якісної освіти, виконання конституційних вимог щодо повної загальної середньої освіти неповнолітніх громадян. Ефективними механізмами управління школою життєтворчості є співпраця учасників навчально-виховного процесу, звітування директора та піклувальної ради перед громадськістю, формування нової культури управління загалом.

Методична підсистема має за мету підвищення рівня професійної компетентності педагогів як однієї з цілей школи життєтворчості, що здійснюється через організацію методичної роботи з педагогами: семінари, тренінги, лекції, ділові ігри, конкурси, спрямовані на засвоєння філософії педагогіки життєтворчості, розвиток їх творчих потенційних можливостей. Оволодінню новими технологіями сприяє залучення вчителів до фестивалів творчості, методичних аукціонів, педагогічних діалогів тощо. Одним із пріоритетних напрямів методичної роботи є підвищення професійної культури вчителів, що дає змогу зосередити дії колективу на командній праці, інтеграції педагогічного впливу різних предметних галузей, свідомому виборі власної педагогічної позиції, технології, підручників, змісту програм та форм навчання.

Таким чином, зусилля адміністрації школи та педагогів спрямовуються на створення середовища життєтворчості дитини, у якому вона набуває активного соціального досвіду, навчається взаємодіяти з різними суб'єктами власного життя та проектувати особистий шлях до життєвого успіху [6].

Основним підходом до організації навчально-виховного процесу в школі життєтворчості є комплексний підхід до формування ключових компетентностей у школярів, що визначають головні напрями життєвої підготовки особистості. Сутність цього підходу полягає в забезпеченні умов реалізації творчого потенціалу дітей у таких сферах життєвої діяльності: навчально-пізнавальній, естетичній, соціальній, фізіологічній, трудовій. Навчально-пізнавальна сфера передбачає формування пізнавальної, методологічної, інформаційної та креативної компетенцій через оволодіння навчальними програмами, способами мислення, новітніми інформаційними технологіями. У зв'язку з цим педагогами на уроках приділяється увага розвитку критичного мислення школярів, задля чого застосовуються проектні, інтерактивні, ігрові технології; мають місце також технології особистісно зорієнтованого та інтегровано-компоративного навчання. Ця сфера шкільного життя дитини постійно розширюється через вивчення таких додаткових курсів: «Українознавство» (1 клас), «Продуктивне мислення» (4 клас), «Intel. Шлях до успіху» (6 та 8 класи).

Соціальна сфера – це сфера відносин у соціумі, у межах якої вихованець має освоїти норми соціальної взаємодії та поведінки, навчитися поєднувати свої права та обов'язки, виробляти стратегію власного життя на засадах демократизму, толерантності, плюралізму, гуманізму, громадськості. Соціальний аспект передбачає формування таких компетенцій: комунікативної, правової, економічної, екологічної. Цьому сприяє залучення учнів до учнівського самоврядування, клубних форм роботи; організація роботи з ними з боку соціального педагога, практичного психолога. Таким чином, школа, утверджуючи світоглядно-ціннісну основу особистісної культури учня, є для нього одним з перших складних соціальних утворень [4].

Фізіологічна сфера передбачає набуття учнями життєвих установок на здоровий спосіб життя й безпечну

ІННОВАЦІЯ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

поведінку, формування вміння правильно поводитись у критичних життєвих ситуаціях і надавати необхідну допомогу собі та оточенню. Як результат, відбувається формування здоров'язберезувальної, валеологічної компетенцій.

У професійно-трудовій сфері школи життєтворчості зосереджується увага на вихованні таких важливих рис молоді, як здатність змінювати сфери й способи діяльності; уміння працювати в команді, бути комунікабельними; набуття досвіду самостійно приймати рішення, творчо мислити, генерувати нові ідеї, уникати конфліктних ситуацій та вміти виходити з них.

Оскільки сфера особистого життя передбачає посилення відповідальності кожної конкретної особистості за власне майбутнє, за можливість досягнення особистого щастя завдяки своїм потенційним можливостям, що виявляється у любові, сімейних стосунках, у продовженні роду, вихованні дітей, у школі життєтворчості багато уваги відводиться формуванню у учнів сімейно-побутової компетенції.

Естетична сфера життя школяра передбачає етичне, естетичне становлення його особистості; вияв високої духовності через приєднання до системи загально-людських моральних цінностей; формування бачення, розуміння, створення краси й гармонії; виховання ціннісного ставлення до людей, самого себе, природи. Ця сфера відповідає за підвищення рівня в учнів естетико-духовної, загальнокультурної компетенцій.

Отже, основним людиноформуючим завданням загальноосвітньої школи є допомога дитині в утвердженні світоглядно-ціннісного каркасу особистісної життєтворчості [3], що й обумовлює необхідність створення шкільного середовища життєтворчості дитини – школи, яка дбатиме про її майбутнє й допомагатиме адаптуватися їй до мінливостей життя, вчитиме мистецтву бути щасливим, успішним, життєдайним.

Література:

1. Єрмаков І. Освіта і життєва компетентність для XXI століття // Завуч. – 2005. – № 19. – С. 13-16.
2. Єрмаков І. Педагогіка життєтворчості: орієнтири для XXI століття / І. Єрмаков // Режим доступу: <http://library.rehab.org.ua/ukrainian/loqop/erm>
3. Мурашкіна О. В. Модель школи життєвої компетентності /О. В. Мурашкіна // Моделі компетентного випускника12-річної школи: сутність, пріоритети, пошук відповідей навиклики

ІННОВАЦІЯ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА

- XXI століття: Матер. всеукр. наук.-пошук. конф. 16-17 трав. 2007 р. – Т. 1. – Київ-Донецьк : Акад. пед. наук. Укр., ін-т педагогіки АПН Укр, 2007. – С. 393-398.
4. Столл Л. Нова парадигма навчання // Луїза Столл, Дін Фінк. – К. : Акта, 2005. – 276 с.
 5. Сухракова Л. Школа життєтворчості – шлях пошуку та здобутків // Директор школи. – 2013. – № 5. – С. 25-30.
 6. Кучман С. Модель інноваційного розвитку загальноосвітнього закладу «Школа життєтворчості»// Директор школи. – 2012. – № 20. – С. 16-34.

Маляка О. В. *

ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ЗАСОБІВ В ОСВІТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

У статті висвітлено актуальні питання ефективного впровадження новітніх інформаційних технологій, практичне застосування інформаційних засобів, комп'ютерних програм в освітній діяльності загальноосвітнього навчального закладу.

Досягнення у сфері комп'ютерних технологій та телекомунікацій, масова комп'ютеризація та розвиток ефективних інформаційних технологій на порозі третього тисячоліття призвели до якісної зміни інформаційної складової розвитку всіх сфер виробництва, науки, соціальної сфери життя. Інформація, тісно пов'язана з управлінням та організацією, перетворилася в глобальний ресурс людства, збільшуючи його потенційні можливості в усіх сферах життєдіяльності.

Одним із пріоритетних напрямів інформатизації суспільства стає процес інформатизації освіти, який передбачає використання можливостей нових інформаційних технологій, методів та засобів інформатики для реалізації ідей розвиваючого навчання, інтенсифікації всіх рівнів навчально-виховного процесу, підвищення його ефективності і якості, підготовку учнів до комфортного (як в психологічному, так і в практичному відношенні) життя в умовах інформатизації суспільства. Стрімкий стрибок у розвитку персональних комп'ютерів, як технічних (мультимедійних) засобів навчання, за останні роки зробив їх доступними для використання в навчальних закладах, тому впровадження комп'ютерних технологій в початковий процес можна охарактеризувати як логічний і необхідний крок у розвитку сучасного інформаційного

* © Маляка О. В.